SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO

LAUSUNTO

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta, HE 161 2017 vp

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan ympäristövaliokunnalle yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta. Lausunnossaan SLL haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Lukioiden saavutettavuus ja lukiolaisten itsenäinen asuminen

Lukioverkko on harventunut viime vuosien aikana. Aluehallintoviraston mukaan toisen asteen koulutuksen saavutettavuus oli vuonna 2015 hieman heikompaa kuin aiemmin. Keskimäärin Manner-Suomessa alle 10 kilometrin matka lukioon oli 85 prosentilla. Etelä-Suomessa lukiokoulutuksen saavutettavuus oli paras. Pohjoiseen ja itään mentäessä saavutettavuus heikkeni: Lapissa 80 prosenttia ja Itä-Suomessa vain 73 prosenttia pääsi lukioon alle 10 kilometrin matkalla. Oppilaitosverkon harvenemisen myötä yhä useampi nuori joutuu hakeutumaan lukioon kauas kotoaan. Tämä lisää entistä nuorempien opiskelijoiden tarvetta itsenäiseen asumiseen ja sen tukemiseen.

Varsinkin yliopistokaupungeissa opiskelija-asuntoja on vähän tarjolla, ja useat opiskelija-asuntoja tarjoavat tahot asettavat korkea-asteen opiskelijat toisen asteen opiskelijoiden edelle. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa myös lukio-opiskelijat etsivät asuntoja avoimilta vuokramarkkinoilta. Käytännössä mahdollisuus itsenäiseen asumiseen lukio-opintojen aikana on kiinni perheen kyvystä lukiolaisen vuokran maksamiseen. Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin vahvisti pienituloisten vuokra-asujien välistä oikeudenmukaisuutta ja turvasi opiskelijoiden asumisen ympäri vuoden. Samalla

vähävaraisten perheiden lapsilla oli aiempaa hieman parempi mahdollisuus opiskella kaukana kotoa tai esimerkiksi erityisen tehtävän saaneessa lukiossa. SLL:n mielestä lukiolaisen ensisijainen tehtävä on opiskella, ei käydä töissä asumisen kulut kattaakseen.

Enimmäisasumismeno asunnon osalle

Hallituksen esittämä osa-asunnon normi tulee heikentämään solu- ja kimppa-asumisen houkuttelevuutta ja käytännössä ajamaan opiskelijoita kalliisiin yksiöihin. Kimppa-asunnoissa sekä alle 20 neliön yksiöissä asuvien suomalaisten asumistukea leikattaisiin esityksellä jopa 20 prosenttia.

SLL hämmästelee esitystä, sillä jo nyt soluasuntojen kysyntä on heikentynyt. Soluasuntojen jääminen tyhjilleen tarkoittaisi asumistuen valumista nykyistä enemmän yksityisille vuokra-asuntomarkkinoille. Solu- ja kimppa-asuminen on tavallisempaa opiskelijoiden keskuudessa, joten esitys ja sen negatiiviset vaikutukset kohdistuvat käytännössä suurimmaksi osaksi opiskelijoihin. Lisäksi muut pienituloiset asumistuen saajat ovat oikeutettuja täydentämään leikattua asumistukeaan toimeentulotuella, opiskelijat eivät.

Elinkustannusindeksi

Suomessa vuokrat ovat viime vuosina nousseet huolimatta enimmäisasumismenojen jäädyttämisestä. Esimerkiksi opintotuen asumislisän perusteisiin ei tehty vuoden 2005 jälkeen mitään parannuksia ja silti opiskelijoiden vuokrat ovat nousseet samaa tahtia yleisen vuokrakehityksen kanssa. Käytännössä asumistukeen kohdistetut kiristykset vain heikentävät tuensaajien taloustilannetta.

Enimmäisasumismenot ylittyvät jo tällä hetkellä 72 prosentilla asumistuen saajista ja esityksen myötä yhä useamman tuensaajan enimmäisasumismenot tulevat ylittymään. Ensisijaisten sosiaaliturvaetuuksien riittämättömyys johtaa pienituloisten tippumiseen viimesijaisen

vähimmäisturvan, toimeentulotuen piiriin. Toimeentulotuen käytön lisääntyminen lisää pienituloisten edunsaajien kannustinloukkuja ja heikentää näin mahdollisuuksia ottaa vastaan työtä.

Ruokakunta

SLL pitää myönteisenä, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittää ruokakuntakäsitteen muuttamisen edellytyksiä, vaihtoehtoja ja vaikutuksia yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. SLL muistuttaa, että yhdessä asuminen ei edellytä yhteistä taloutta ja yleisen asumistuen ruokakuntakohtaisuus olisikin poistettava vähintään opiskelijoilta. Yhdessä asuvien kämppäkavereiden on pystyttävä muodostamaan yksilöllinen ruokakuntansa. Kämppäkavereiden käsittelyä yhteisenä ruokakuntana on yleisessä asumistuessa voitu kiertää erilaisilla vuokrasopimusratkaisuilla, kuten keskinäisillä alivuokrasopimuksilla. Tämä on kuitenkin kuormittanut niin opiskelijaa kuin toimeenpanevaa viranomaistakin ylimääräisellä byrokratialla, eivätkä kaikki vuokranantajat ole tähän suostuneet.

Lopuksi

Jotta vuokrakustannuksia saadaan aidosti hillittyä kuntien ja valtion tulee huolehtia siitä, että opiskelija-asuntoja rakennetaan riittävästi eri puolille Suomea ja että opiskelija-asunnot ovat laadukkaita, kohtuuhintaisia ja saavutettavuudeltaan hyviä.

Erilaisten asumistukien järjestelmä on näyttäytynyt kansalaisille sekavana ja se on asettanut pienituloisia vuokra-asujia eriarvoiseen asemaan taustansa perusteella. SLL pitää hyvänä, että järjestelmää on haluttu viime vuosina yksinkertaistaa, ja että opiskelijat siirrettiin syksyllä 2017 yleisen asumistuen piiriin. Yleinen asumistuki mahdollisti SLL:n mielestä opiskelijoiden asumislisäjärjestelmää paremmin täysipäiväisen opiskelun myös kaupungeissa, joissa vuokrat ovat korkeita. SLL pitää kuitenkin nyt lausunnolla olevaa esitystä yleisestä asumistuesta annetuin lain muuttamisesta käytännössä uutena opiskelijoihin kohdistuvana leikkauksena,

jonka vaikutuksia tulonsaajiin tai yhteiskuntaan laajemmin, on arvioitu vain hyvin yleisluontoisesti.

Helsingissä 20.11.2017

Suomen Lukiolaisten Liitto

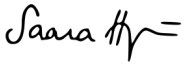

Pietu Heiskanen
Puheenjohtaja

Saara Hyrkkö
Pääsihteeri

Lisätietoja:

Sosiaalipoliittinen asiantuntija Katja Asikainen, 044 314 1324, katja.asikainen@lukio.fi